

Niyazi-i MÄ±sri Efendi Hazretleri

Niyazi-i MÄ±sri hazretlerinin asÄ± adÄ± Mehmet (Niyazi) dir..Ä°kinci Osman devrinde 1617-1618 yÄ±llarÄ±nda (Hicri 1027) Malatyada Ä±yimdiki adÄ± SoÄ±yanlÄ± olan "Ä°Ä±pozi" kasabasÄ±nda doÄ±muÄ±tur.BabasÄ±nÄ±n adÄ± Ali Ä±tebidir.1638 de Medrese tahsilini tamamlayarak icazet alan divan sahibi TanrÄ±sal ilimler Ä±zerinde Ä±salÄ±Ä±arak bilhassa tefsir,hadis,fÄ±kÄ±h ve tasavvuf alanlarÄ±nda yavaÄ± yavaÄ± adÄ±nÄ± Ä±şevresine duyurmaya baÄ±lamÄ±Ä±tÄ±r.Tasavvufu daha baÄ±langÄ±Ä±ta iyi Ä±yekilde kavramasÄ±yla yaptÄ±Ä±Ä± va'azlarÄ± da o derece etkili oluyor ve bÄ±yÄ±k ilgi topluyordu.BabasÄ±nÄ±n bir NakÄ±bendi tarikatÄ± mensubu olmasÄ±na raÄ±men,henÄ±z 21 yaÄ±Ä±nda genÄ± bir vaiz iken Halveti tarikatÄ± Ä±yeyhi MalatyalÄ± HÄ±seyin efendiye intisab etmiÄ± ve sonuna kadar bu tarikatta kalarak coÄ±kun bir sofi olmuÄ±tur.

HenÄ±z 25-26 yaÄ±larÄ±nda bulunduklarÄ± sÄ±rada hem ArapÄ±sa lisanÄ±nÄ± ilerletmek,hem de tanÄ±nmÄ±Ä± sofilerle gÄ±rÄ±Ä±mek ve onlarÄ±n kemal ve zevklerine eriÄ±me yollarÄ±nÄ± araÄ±tÄ±rmak maksadÄ±yla Ä±yeyhinin ve ailesinin mÄ±saadelerini alarak gezisine BaÄ±dattan baÄ±layarak bÄ±tÄ±n Arap yarÄ±madasÄ±nÄ± dolaÄ±mAÄ±Ä±, o zamanlar hocasÄ± yalnÄ±z MÄ±sÄ±rda bulunan "Miftah-Ä± Ulumil Gayb" (Gayb ilimleri anahtarÄ±) ilmini Ä±Ä±renmek Ä±zere MÄ±sÄ±ra gidip Ezher Camii civarÄ±nda bir Kadiri Ä±yeyhinin yanÄ±na yerleÄ±miÄ±tir.

Divan sahibi bir yandan Gayb ilmi tahsiline devam ederken, bir yandan da Ezher Camii'nde va'azlar veriyor ve tanÄ±nmÄ±Ä± ilim adamlarÄ± ve sofilerle iliÄ±kiler kurarak, onlarla ilmi ve tasavvufi sohbetlerde bulunuyordu.DÄ±rt yÄ±la yakÄ±n bir sÄ±re devam eden tahsil devresinin sonunda Niyazi bir gece rÄ±yasÄ±nda "**AbdÄ±lkadir-i Geylani**" hazretlerini gÄ±rÄ±r .Geylani rÄ±yasÄ±nda Niyazi'ye nasibinin bu Ä±ehirde olmadÄ±Ä±nÄ± ve Anadolu tarafÄ±nÄ± iÄ±aret eder.Bunun Ä±zerine Ä±yeyhinden Ä±srarla izin ister,rÄ±yasÄ±nÄ± duyan Ä±yeyhi,kendisine hilafet vermeyi teklif eder ise de O gitmede Ä±srar eder ve izin alÄ±p Anadolu yoluyla Ä°stanbul'a gelir.Sokullu Mehmet PaÄ±ya Medresesi'nde bir hÄ±crede irÄ±yada baÄ±lar (1646).Ä°stanbul'dan Bursa'ya gidip orada Veled-i Enbiya Camii kayyimi Ali Dede'nin evinde ve Ulu Cami yakÄ±nÄ±ndaki medresede oturan Niyazi-i MÄ±sri,yine bir rÄ±ya Ä±zerine UÄ±yak'a giderek Halvetiyyenin ElmalÄ±'Ä± YiÄ±tbaÄ±Ä± Ahmet Efendi kolundan ve Ä±cemi Sinan Halifelerinden Ä±zeyh Mehmed'e intisabedip teccid-i biat eyler.Ä±cemi Sinan ile ElmalÄ±'ya giderek Ä±yeyhinin dergahÄ±nda imamlÄ±k,hatiplik ve Ä±yeyhinin oÄ±luna Ä±Ä±retmenlikte bulunur.Bir aralÄ±k Ä°stanbul'a bir seyahat yapar. 1065 (1654-1655) te kendisine Ä±cemi Sinan tarafÄ±ndan hilafet verilmesine mÄ±tekip UÄ±yak'a ve KÄ±tahya'ya,Ä±cemi Sinan'Ä±n Ä±lÄ±mÄ±nden sonra tekrar UÄ±yak'a oradan Bursa'ya gidip HacÄ± Mustafa adlÄ± birinin kÄ±zÄ± ile evlenir.Bir kÄ±z Ä±ocuÄ± olur.Abdal adlÄ± bir tÄ±ccar, Niyazi'ye bir dergah yaptÄ±rÄ±r.Bu dergah 1080 (1669-1670) tarihinde merasimle aÄ±Ä±Ä±r.Sadrazam KÄ±prÄ±Ä±zade FazÄ± Ahmet PaÄ±ya'nÄ±n daveti Ä±zerine Edirne'ye giden Niyazi,fazla deÄ±yer verdiÄ± cÄ±fra dayanarak bazÄ± sÄ±zler sÄ±ylediÄ±inden 1087 (1673) te Rodos'a sÄ±rÄ±lÄ±r.Dokuz ay sonra affedilerek Bursa'ya dÄ±ner. 1676 tarihinde sÄ±rÄ±ldÄ±Ä±Ä± Limni AdasÄ±nda 1691 senesine kadar sÄ±rgÄ±n hayatÄ± yaÄ±adÄ±ktan sonra affedilir.

Ahmed II. devrinde TÄ±rk ordusunun Avusturya Ä±zerine hareketine karar verildiÄ±i zaman Bursa'da oturan Niyazi-i MÄ±sri,Allah rÄ±zasÄ± iÄ±in gazaya gideceÄ±ini bildirir. 1104 (1693) te mÄ±ridlerinden 200 kiÄ±yi etrafÄ±na toplar.Niyazi'nin ,Bursa'da yeni kaplÄ±ca civarÄ±ndaki Bademli BahÄ±şe'de Ä±sadÄ±r kurdurup yola Ä±Ä±kmaya hazÄ±rlanÄ±Ä±Ä± duyulunca,mÄ±rÄ±dleri Ä±oÄ±alan Ä±yethlerin huruc davasÄ±na kalkÄ±Ä±klarÄ± ve bu yÄ±zden kan dÄ±kÄ±ldÄ±Ä±Ä± gÄ±z Ä±nÄ±nde tutularak kendisine Bursa'da kalÄ±p hayÄ±r dua ile meÄ±gul olmasÄ± iÄ±in Hatt-i Humayun gÄ±nderilir.PadiÄ±yahÄ±n Niyazi'ye gÄ±nderdiÄ±i mektup aynen Ä±Ä±yledir:

"MÄ±sri Efendi,selamÄ±mdan sonra sefere kasd ve azimetiniz olduÄ±u mesmu-i hÄ±mayunum oldu.Sefere teveccÄ±hÄ±nÄ±zden ise halvetinizde duaya meÄ±gul olmanÄ±z ensebdir.Mahallinizden harekete rÄ±zay-i hÄ±mayunum yoktur.Huzur-i hatÄ±r ile zaviyenizde oturup asakir-i Ä°slamiyye ve Ä±uzat-i mÄ±cahidine teveccÄ±h-i tam ile mansur ve muzaffer olmalarÄ± duasÄ±nda olmanÄ±z me'muldÄ±r

vesselam."

Niyazi,padiYahEn bu isteYini kabul edemeyeceYini Yü mektubu ile bildirir:

"Bismillahirrahmanirrahim.ElhamdAlillahi Rabbilalemin.VassalatAl vesselamAl ala Seyyidina Muhammedin ve alihi ve sahbihi ecmain.VesselamAl ala halifeti'l Mehdiyyi.

"PadiYahEm, "Anne mesele isa kemeseli Adem" buyuruldu.MAlmasili ilmAl-esmada yAlYAlIdAl.Kabul edene meslek dendi,kabul etmiyene Yeytan dendi.Kazalik Asa,nAlzulAlnde ilmAl-esma ta'lim eyledi.Kabul edene melek ve mehdi dendi,etmiyeneYeytan ve deccal dendi.Ondan nAlzul-i Asa'ya gelince ne kadar enbiya ve rAlsul geldiye anlara muhalefet eden padiYahlardan kanYAlsAl behremend oldu,muradAlna erdi? CAlmlesi makhur oldular.

"PadiYahEm,muhale ferman vermek akil iYi deYildir.Bir kevkebe tulu etmesAln deyu ferman versen,yahut borusu (aYrAsAl) tutmuY avret doYursa padiYaha asi olur mu? PadiYahEm,ben seni esirgerim,sana benim su-i kasdAl yoktur.Senin hayArhahAnEm.Senin dAlYmenim,beni sana yanlAlY bildirir.Bu dahi malumun ola ki enbiyada ve evliyada kizb ve hilaf ve mAldahene olmaz.Bizim sana su-i kasdAlAl yoktur.DediYimize itimat edin ve nAldemadan birisini Yunu azl veya katleyle demem.Bu senin hizmetine layAlk deYildir.Ancak umum Alzre adleyle deyu nasihat ederiz,kabul edersen senin izzetin ziyade olur; aziz olursun; kabul etmezsen zararAl kendinize edersiniz.As a nAlzul etmesAln deyu ferman verAlp geru reddedemezsin.Ancak bir miktar ta'ciz edersen,me'yus olunca sonra nazarAl Hak eriYAlp ol me'yusa necat verir..

"el-HasAl enbiyaya muhalefette olmaktan men ederim. Nasihati kabul edersen, tahtAlnda sabitkadem olursun. As a Aleyhisselam, kendi hakkAlnda ala mele'innas haza mehdiyyAlzzeman deyu Yehadet eder.Azhadeti Allah taala kabul eder, cAlmle halk dahi kabul eder.Ve illa muhalefetin zararAl kenduye aidolur, bilAlrsAln. Nasihatim budur. Bu mektubu kendu Yeyhine gAlsterme ve re'iyile amil olma. AZeyhu-l Aslama ve ulemaya gAlster, anlarAn re'iyile amil ol.Alim kavli YeyhulislamAl mAlYirdir. AnlarAn iYaretleriyle amil ol Ahmed adedir 254 VesselamAl ala men ittebe'a'l-hAlda".

Niyazi, PadiYahEn emrine kulak asmAlarak Tekfur DaYAlna kadar gittiYi gibi, yapAlan te'kide de ehemmiyet vermemiY idi (Silahtar, tarih, II,704).Hadiseyi duyan padiYahEn, Yeyhe mahsus bir koAlsu araba, derviYler iAlin de para gAlnderdiYine ve onu Tekfur DaYAlnda karYAlAlAlna bakAlAlrsa Niyazi'yi Alok saydAlAlAl anlaYAlAlAlr. (ReYid, tarih, II,216).

Niyazi-i MAlsri'nin Edirne'ye yaklaYmasAl ve padiYaha, iY baYAlnda bulunan hainleri keramet ile birer birer haber vereceYi YayasAl, pek Alok kimselerin de Yeyhi sabAlrsAlAlkla beklemeleri devlet adamlarAl arasAlnda telaY uyandArAlr.Sadrazam Bozok'lu Mustafa PaYa, MAlsri Efendi'nin duasAlAl almak istiyen ve sonra sefere AlAlAlmasAlnAl mAlnasip gAlren Ahmed II yi, bu zat geldiYi takdirde bAlAlk bir fitne zuhur edeceYi yolundaki telkinleriyle fikrinden vazgeAlirdi. Niyazi, 26 AZevval, 1104 (30 Haziran 1693) SalAl gAlnAl Edirne'ye gelip va'zetmek Alzere Selimiye Camiine indiYi zaman, halk caminin etrafAlnAl almAlAl, kalabalAlktan iAlseriye girilemez olmuY idi. Bu durum karYAlsAlnda Sadrazam, MAlsri Efendi eYer derhal sAlrgAln edilmezse bAlAlk bit karAlAlAlAlAl AlAlkacaYAlnAl padiYaha telkin ederek AZeyhin Limni'ye gAlnderilmesi hususunda bir ferman alAlr. AZeyh Efendi hemen TahtAlrevana bindirilip BoYazhisarAlndaki Kaptan PaYa'ya sevk olunarak Limni'ye gAlnderilir. 20 Recep 1105 (16 Mart 1694) AltarAlmba gAlnAl Limni'de irtihal-i dar-i beka eyler.

Bu Sayfanın Geldiği Adres

Tasavvuf DerneYi:

<http://www.tasavvufdernegi.com>

Bu Sayfanýn Adresi:

<http://www.tasavvufdernegi.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=133>